

ยุทธศาสตร์บริการขนส่งสาธารณะ สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

เรื่องสำคัญที่ต้องคำนึงถึงของการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต คือ การจัดให้มีระบบขนส่งมวลชนที่เอื้อให้คนพิการและผู้สูงอายุสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก และเพียงพอเพื่อเปิดโอกาสในการเดินทางให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้บริการขนส่งสาธารณะและขนส่งมวลชนได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในระยะเวลาอันใกล้ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขและการคมนาคมขนส่งอย่างทั่วถึง ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่และการศึกษาที่ดีขึ้น รู้จักดูแลสุขภาพอนามัย ทำให้ประชาชนมีอายุยืนมากขึ้น และเสียชีวิตน้อยลง ในขณะที่อัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกวัน ปัจจุบันประเทศไทย

มีจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2567-2572 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด จากรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทยของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 พบว่า มีคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,725,601 คน คิดเป็นร้อยละ 2.62 ของประชากรทั้งประเทศ

ปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้สูงอายุให้ดีขึ้น นั่นก็คือ การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเพื่ออำนวยความสะดวก และลดปัญหาอุปสรรคในการเดินทางให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างปฎิรูปคนทั่วไป ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างทางสังคมและส่งเสริมให้คนพิการและผู้สูงอายุสามารถ

ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพและมีศักดิ์ศรี

กระทรวงคมนาคมได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคนพิการและผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการบริการขนส่งสาธารณะ โดยจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง ตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD) ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบบริการภาคขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุมีหลายปัจจัย จึงจำเป็นต้องกำหนดเป็น “ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ” ที่ครอบคลุมการแก้ไขอุปสรรคเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน เป็นไปอย่างสอดคล้องครอบคลุม และบูรณาการ

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 ได้รับทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งระยะ 20 ปี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แล้ว อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564

และอยู่ในส่วนของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2545 – 2564 โดยใน ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้กำหนดแนวทางในการ ดำเนินงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและให้บริการ คนพิการและผู้สูงอายุ จะเน้นในเรื่องการ เสนอให้ใช้แนวคิดในการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และหลักกฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง รวมถึง การจัดตั้งองค์กรหรือเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อน นโยบายอย่างบูรณาการ

2. ด้านการปรับปรุงโครงสร้างทาง กายภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและ ยานพาหนะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยเน้นในเรื่อง การปรับปรุงหรือพัฒนา อาคารสถานที่ให้บริการภาคขนส่งและ มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ยานพาหนะประเภทต่างๆ เพื่อรองรับการใช้ บริการของคนพิการและผู้สูงอายุให้เป็นไป ตามข้อกำหนด หลักการออกแบบเพื่อทุกคน และหลักการออกแบบบริการ (Service Design)

3. ด้านการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้ บริการคนพิการและผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีการ จัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมสำหรับผู้

รับผิดชอบด้านการออกแบบและจัดทำ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในสถานที่บริการใน ภาคขนส่งต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุในการรณรงค์ ปลุกจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ

4. ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม มาใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการและ ผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีการศึกษาหรือจัดให้มีการนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเพื่อประยุกต์ ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง สำหรับคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ เช่น เว็บไซต์ตามมาตรฐาน และ Mobile application

กระทรวงคมนาคมได้นำร่อง ด้วยการใช้ หลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกตามสถานที่ให้บริการภาคการขนส่ง 5 แห่ง ประกอบด้วย ป้ายหยุดรถโดยสาร ประจำทางบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) ท่าเรือพระนั่งเกล้า เชื่อมกับสถานีรถไฟฟฟาสายสีม่วง สถานีรถไฟความเร็วสูงที่ จ.นครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง ซึ่งปัจจุบัน ดำเนินการแล้วเสร็จเป็นที่แรก โดยจะมี

สิ่งอำนวยความสะดวกต้นแบบที่ออกแบบ เพื่อรองรับการใช้งานของคนพิการและ ผู้สูงอายุ เช่น ประตูทางเข้าออกของอาคาร ทางลาด ห้องน้ำ ลิฟต์ ที่จอดรถ สำหรับ คนพิการและผู้สูงอายุ และระบบอักษร เบรลล์ที่ควรจะมีในอาคารสถานที่บริการ ภาคขนส่ง นอกจากนี้จะมีการพิจารณาถึง สถานที่ให้บริการภาคขนส่งอื่นๆ เช่น สถานี รถไฟฟ้าหัวลำโพง ท่าอากาศยานในภูมิภาค เพื่อเป็นแผนการพัฒนาในระยะต่อไปด้วย ขณะนี้สำนักงานนโยบายและแผนการ ขนส่งและจราจรได้ส่งมอบรายละเอียด ต้นแบบการปรับปรุงดังกล่าวให้หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ เพื่อรับไปพิจารณาดำเนินการ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ จะเป็นส่วนสำคัญเพื่อรับ บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนา ระบบคมนาคมขนส่ง ตลอดจนยกระดับ คุณภาพมาตรฐานการให้บริการระบบขนส่ง สาธารณะให้คนพิการและผู้สูงอายุ สามารถ เข้าใช้บริการได้อย่างสะดวกปลอดภัย และ ให้การเดินทางโดยระบบขนส่งสาธารณะ เป็นองค์ประกอบหลักของทุกคนอย่าง แท้จริง